

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-01-31
Besvaras senast
2025-02-21

Till utbildningsminister Johan Pehrson (L)

2024/25:383 Åtgärder för att värna kvaliteten i högre utbildning

Svenska universitet och högskolor utgör fundamentet för vårt lands kunskapsutveckling, forskning och innovation. De är också en central arena för möten, idéutbyten och demokratiska samtal mellan studenter och forskare. Dock hotas dessa funktioner av bland annat den nuvarande hyressättningsmodellen som tillämpas av det statliga fastighetsbolaget Akademiska Hus, vilket innebär betydande utmaningar för både utbildningskvaliteten och den geografiska tillgängligheten till högre utbildning.

En marknadsstyrd modell för hyressättning, som i dag är vägledande för Akademiska Hus, har lett till kraftigt ökade hyreskostnader på relativt kort tid för många universitet och högskolor. Dessa höjda kostnader har flera negativa konsekvenser:

- Försämrade kvalitet av utbildningen

Universitet och högskolor tvingas alltför ofta omprioritera resurser från kärnverksamheten – utbildning och forskning – för att täcka lokalkostnader. Detta innebär att undervisningskvaliteten påverkas negativt när medel som annars skulle ha gått till fler lärartjänster, moderna undervisningsverktyg och forskningsutveckling i stället går till hyra.

- Förlust av geografisk mångfald

Den höga hyressättningen tvingar allt fler lärosäten att minska sin närvaro på mindre orter. Detta är särskilt problematiskt för utbildningens geografiska tillgänglighet och urholkar möjligheten att erbjuda högre utbildning i hela landet. Mindre campus har redan tvingats stänga, vilket innebär att unga vuxna i regioner utanför storstadsområdena får färre möjligheter att påbörja en högre utbildning nära hemorten.

- Minskade studenttytor och negativ påverkan på studenters arbete och demokrati

De ökade lokalkostnaderna har också lett till att universitet och högskolor prioriterar bort gemensamma studenttytor såsom grupprum, bibliotek och möteslokaler. Dessa utrymmen är avgörande för studenters möjligheter att samarbeta, studera och delta i det demokratiska samtal som är så viktigt för

akademins roll i samhället. När dessa ytor minskar påverkas studenters välmående, lärande och engagemang negativt.

Det är inte rimligt att ett statligt fastighetsbolag, vars syfte bör vara att stödja utbildning och forskning, tillämpar en hyressättningsmodell som driver upp kostnaderna och underminerar den högre utbildningens funktion och tillgänglighet. I stället bör modellen reformeras för att gå bort från en marknadsstyrd hyressättning och utgå från självkostnadsprincipen, där hyrorna baseras på faktiska driftskostnader och inte på marknadsprissättning. På så sätt kan resurserna styras tillbaka till kärnverksamheten och säkerställa att hela landet har tillgång till högkvalitativ utbildning.

Jag vill därför ställa följande frågor till utbildningsminister Johan Pehrson:

1. Hur ser ministern på behovet av att garantera geografisk tillgänglighet till högre utbildning och motverka att campusverksamheter läggs ned på mindre orter på grund av bland annat orimligt höga hyreskostnader, och har ministern för avsikt att ta några initiativ utifrån sin uppfattning?
2. Avser ministern att vidta åtgärder för att tillgången till gemensamma ytor och mötesplatser för studenter på svenska lärosäten inte minskar eller försvinner på grund av lärosätenas besparingsbehov?

.....

Lorena Delgado Varas (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Lena Lindbäck